GELENEKSEL BORÇKA TUĞLA ve KİREMİT ÜRETİMİNİN SONA ERME SEBEPLERİ

Filiz ÖZTÜRK[1]

ÖZET

Yapılan saha çalışmasında Artvin ilinin Borçka ilçesindeki evlerin bazılarında el yapımı tuğla ve kiremit kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu yapılarda kullanılan tuğlaların üretiminin Borçka İbrikli köyü ve Adagül köyünde, kiremitlerin üretiminin ise İbrikli Köyü-Opuca mevkiinde yapıldığı öğrenilmiştir. Yörede yapılan saha çalışmasında, günümüzde üretimin devam etmediği bilgisine ulaşılmıştır. Araştırma ile yöredeki eski kiremit ve tuğla üretim yerleri, yöntemleri ve tarihçesi hakkında bilgi vermek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Borçka, Kiremit, Tuğla

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü

THE REASONS FOR THE TAILING-OFF OF TRADITIONAL BORÇKA TILE AND BRICK PRODUCTION

ABSTRACT

In the field study, it was identified that handmade bricks and tiles were used in some of the houses in Borçka district of Artvin province. It was learned that the production of the bricks used in these structures was made in Ibrikli and Adagül villages in Borçka, while the production of the tiles was made in the Opuca location in the village of Ibrikli. In the field study, it was also learned that the production is not made at the present time. The aim of the research is to find out about the old tile and brick production sites, methods and history in the region.

Keywords: Borçka, Tile, Brick

Giriş

İnsanoğlunun yerleşik hayata geçmesinden sonra ortaya çıktığı düşünülen pişmiş toprak malzeme zamanla önemli bir yapı elemanı haline gelmiştir. Yerleşik hayat, insanın barınma ve korunma ihtiyaçlarına göre şekillenen mimari yapılar için yeni malzeme üretiminin gerekliliğini doğurmuştur. Bu malzemeler inşa edilen yapıların bulunduğu çevre koşulları ve mevcut hammaddelerine göre belirlenmiştir. Ağaç ve taş malzemenin olmadığı coğrafyaların mimari yapılarında pişmiş toprak malzemenin kullanılması buna örnek gösterilebilir.

Yapı malzemelerinden biri olarak oluklu kiremitin örtü kaplamasında kullanımı M.Ö. 7000 yıllarına kadar tarihlendirilmektedir (Tayla, 2007:91). Kiremit gibi tuğlada yapı malzemesi olarak kullanılmıştır ancak pişirilerek kullanılmasından önce yapılarda kerpiç kullanıldığı bilinmektedir. Kerpiç, çamur içine bitkisel liflerin katılması ile elde edilen uzun somunlar haline kesilmiş ve güneşte kurutularak elde edilmiştir (Bakırer, 1981:1-3). Zamanla pişmemiş tuğlaların yerini, pişirilerek dayanıklılık kazandırılmış tuğlalar almıştır. Orta Asya, İran ve Mezopotamya'da yapılan yapıların çoğunda kerpiç kullanılırken önemli yapılarda tuğla kullanılmıştır (Tayla, 2007:76-77).

Geçmişten bu güne pişmiş el yapımı tuğlalar hem dayanıklılığı hem de görsel açıdan sunduğu estetik nedeniyle yüzyıllar boyunca kullanılagelmiştir. İlk uygulamalarda yüzey sıvanırken, kesin olmamakla beraber X. Yüzyıldan itibaren tuğla duvarların çıplak görüntüsüyle kullanımı yaygınlık kazanmıştır (Tayla, 2007:76-77).

Tuğla ve kiremit, günümüze güncel yapılarda kullanılmasının yanı sıra dünyanın çeşitli yerlerindeki eski tuğla evlerin restorasyonunda da kullanılmaktadır. Bu amaçla kullanılan malzemelerin en önemli özelliği, üretimin eski ve geleneksel yöntemlerle yapılmasıdır.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de önemli bir yere sahip tuğla ve kiremit üretimi günümüzde iki şekilde yapılmaktadır. İlki en eski üretim yöntemi olan el emeğine dayalı olanıdır. İkinci bir yöntem ise endüstriyel olarak yapılan üretim biçimidir. Günümüzde endüstriyel üretim, el emeğine dayılı yöntemden daha hızlı ve ekonomiktir.

Yörede yapılan saha çalışmasında, eski tarihli evlerde kullanılan tuğla ve kiremitlerin el emeğine dayalı yöntemle yapıldığı tespit edilmiştir. Yapımında tuğla ve kiremit kullanılmış bazı mimari yapı örneklerinin belgelenmesi kiremit ve tuğla

üretim özelliklerinin öğrenilmesi ile yörede bir zamanlar faal olan üretim alanlarının kayıt altına alınmasını sağlayacaktır.

Geleneksel Borçka Tuğla ve Kiremit Üretimi

Tablo 1. Artvin ili Borçka İlçesi Uydu Görüntüsü, 2018 İbrikli Köyü-Kiremitçi Mahallesi ve Adagül Köyü-Katiphanlar Mahallesi

Saha araştırması sırasında yöre sakinlerine ve eski ustalara ulaşılmıştır. Yöre sakinlerinden Muhammet Erdem, Ramazan Şirin, tuğla ve kiremit ustalarından Cevdet Sancal, Alaattin Sancal, Yüksel Yılmaz ve Ekrem Yaşar'dan üretim yapılan atölyeler, fırınlar, üretim biçimleri ve tarihçesi hakkında bilgiler alınmıştır. Geçmişte yapılan tuğla ve kiremit üretim aşamaları ile ilgili bilgiler kaynak olarak gösterilen kişilerin anlattığı şekilde aktarılmıştır.

Tablo 2. Çoruh Nehri kenarındaki kiremit atölyelerinin ve fırınlarının bulunduğu alan, (Fotoğraf: Filiz ÖZTÜRK, 2018)

Borçka'da tuğla üretiminin İbrikli Köyü-Tonyalıoğulları Mahallesi ve Adagül Köyü-Katiphanlar mahallesinde yapıldığı öğrenilmiştir. Bu iki köyde 100 yılı aşkın süredir yapılan tuğla üretimi, ocakların (atölye ve fırınlar) 2000 yılında yapılan baraj inşaatı içerisinde kalması ile son bulmuştur. Baraj suları altında kalan 20 kadar ocağın olduğu belirtilmiştir. Kiremit üretimi ise İbrikli- Kiremitçiler mahallesinde yaşayan ustalar tarafından gerçekleştirilmiştir. Üretim yeri ise İbrikli Köyü-Opuca mevkii (Esentepe mahallesi) olarak tespit edilmiştir. Bu yöredeki kiremit üretimi de, ocakların ve atölyelerin 1980'li yıllarda askeri alan içine alınması sonucu bitmiştir (C.Sancal:2018, Yaşar:2018).

Yörede yapılan saha çalışmasında eskiden üretim yapan ustalardan edinilen bilgilere göre ocakları işleten ustaların bir kısmı Mısır'dan bir kısmı Trabzon-Tonya'dan, bir kısmı da Artvin-Hopa Koyuncular köyünden gelerek Borçka'ya yerleşmiş ve üretim yapmışlardır. Yaşları 80 ile 90 arasında değişen Ustalar, yörede tuğla ve kiremit üretiminin tam olarak hangi tarihe kadar gittiğini bilmeseler de kendi babalarının ve dedelerinin de üretim yaptıklarını belirtmişlerdir. Ocak sahiplerinin de özellikle göç eden bu kişilerden oluşması da kiremit ve tuğla üretiminin Borçka dışından geldiği fikrini akla getirmektedir. Bu fikri destekleyen diğer bir konu ise Borçka-Yeniyol Mahallesinde bulunan yaklaşık 150 yıllık olduğu bilinen bir caminin sel nedeniyle taşınması sırasında hiç tuğlaya rastlanılmamış olmasıdır. Tamamı ahşap olan camiye, 100 yıl kadar önce yapılan onarım işlemi sırasında tuğla eklendiğinin düşünüldüğü belirtilmiştir (Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018).

Yörede son 30-40 yıla kadar yapılan evlerin inşasında çoğunlukla kullanılan tuğla ve kiremit gibi malzemelerin yerini endüstriyel ürünlere bıraktığı görülür. Yapılan saha çalışmasında tuğla ve kiremit kullanımının yoğun olduğu binalardan bazıları örnek olarak belgelenmiştir. Bina sahipleri ve yöre sakinleri tarafından, evlerin yapımının 100 yıl öncesine kadar gittiği belirtilmiştir (Şirin:2018, Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018). Bu örneklerden en önemli olanı yedi bacalı ev (Şekil:3) gösterilebilir. Yedi bacasının olması birden fazla odasında, mutfak ve banyo gibi alanlarda ısınma sağlandığını bu nedenle günümüzdeki kaloriferli ev konforuna sahip olduğunu gösterdiği düşünülür. Bu evlerin büyüklüğü, baca sayısı ve kullanılan malzeme ev sahibinin statüsünü de söylenmiştir (Şirin:2018, Erdem:2018).

Tablo 3. Yedi bacalı ev, Borçka (Terk edilmiş bina) (Fotoğraf: Esra Çora, 2018)

Tablo 4. Dört bacalı ev, Borçka (Fotoğraf: Filiz ÖZTÜRK, 2018)

Tablo 5. Borçka, a) Evin önden görünümü, b) Evin arkadan görünümü

(Fotoğraf: Filiz ÖZTÜRK, 2018)

Tablo 6. Borçka, Yeniyol Mahallesi- Çoruh Nehri kenarı, (Fotoğraf: Filiz Öztürk, 2018)

Tablo 7. Borçka, Yeniyol Mahallesi (Terk edilmiş bina), - Çoruh Nehri kenarı (Fotoğraf: Filiz ÖZTÜRK, 2018)

Tablo 8. Borçka,Yeniyol Mahallesi (Terk edilmiş bina) Çoruh Nehri kenarı (Fotoğraf: Filiz Öztürk, 2018)

Tuğla ve Kiremit Hammaddelerinin Temini ve Üretim Aşamaları

Tuğla ve kiremit üretiminde gerekli olan toprak Borçka Opuca mevkiinden alınmıştır. Ustalar tarafından, tuğla ve kiremit üretiminde kullanılan çamur aynı şekilde hazırlanmış ve aynı özeliklere sahip olduğu söylenmiştir. Çoruh Nehri kenarından alınan kum, açılan çamur kuyusuna 7-8 cm kalınlığında yayılıp sonra da bu katmanın üstüne 50 cm kalınlığında toprak serilerek işlem 4-5 katman oluşturacak şekilde tekrarlanarak kuyu doldurulmuştur. Kuyuya doldurulan toprak tamamen ıslanana sulanmıştır. Islanan toprak 2-3 gün kadar mayalanmaya denilen işlemin gerçekleşmesi için dinlendirilmiştir. Mayalanan çamur, hafif, suya dayanıklı gürgen ya da kızılağaçtan yapılmış bir kürekle karıştırıldıktan sonra ayakla

çiğnenerek iyice karışması sağlanmıştır (C.Sancal:2018, Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018).

Tablo 9. Kızılağaçtan yapılmış çamur karıştırmakta kullanılan kürek, (Fotoğraf: Filiz Öztürk, 2018)

Biçimlendirme

Üretim yapılan atölyelere "baraka" isimlendirilmiştir. Baraka ve fırınlardan oluşan üretim yerlerinin her birine ise "ocak" denilmiştir. Yöredeki her ocak, kardeş ve çocuklardan oluşan aileler tarafından işletilmiştir. Üretim bu ocaklarda yapılmıştır.

Tuğla ve kiremit hammaddelerinin temini ve hazırlanması aynıdır ancak biçimlendirme aşamaları birbirinden farklıdır. Bu nedenle çalışmada tuğla ve kiremit biçimlendirme aşamaları ayrı ayrı anlatılması gerekmektedir. İlk olarak tuğla üretim aşamaları sonrasında ise kiremit üretim aşamaları anlatılmıştır (C.Sancal:2018, Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018).

Tuğla biçimlendirme işlemine başlamadan önce kalıba basılan çamurun kolay çıkması için ahşap kalıp ıslatılmıştır. (Şekil 11a). Islatılmış kalıp içine ince kum serpildikten sonra çamurun (Şekil 11b) kalıp içine tam olarak yerleştirildiğinden emin olunca kalıp dışına taşan fazla çamurlar suya dayanıklı şimşir ağacı ile sıyrılarak alınmıştır (Şekil 11c). Kalıbın şeklini alan çamur, kalıp ters çevrilerek içinden çıkarılmıştır (Şekil 11d). Açık olduğu dönemde bir atölye günde yaklaşık olarak 1000-1500 arası tuğla üretimi yapılabilmiştir. Üretilen tuğlalar açık alanda yan olarak sıralanmış ve kurumaya bırakılmıştır (C.Sancal:2018, Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018).

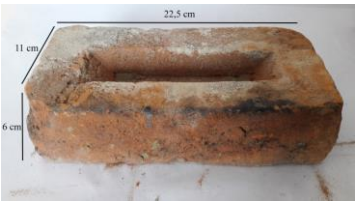

Tablo 10. Borçka'da üretilen tuğla örneği

Tablo 11. Örnek tuğla üretimi eski çömlek ve tuğla ustası Yüksel Yılmaz tarafından yapılmıştır, a) Ahşap tuğla kalıbının su ile ıslatılması, b) Hazırlanan çamurun kalıba basılması, c) Kalıptaki fazla çamurun çıta ile alınması, d) Biçimlendirilen çamurun kalıptan çıkarılması, e) Biçimlendirme işleminden sonra kurumaya bırakılan tuğlalar, (Fotoğraf: Filiz ÖZTÜRK, 2018)

Yüksel ustanın belirttiğine göre; kiremit biçimlendirme işlemi için kullanılan çamurla tuğla biçimlendirmede kullanılan aynıdır. Mimaride kullanılan standart kiremit ölçülerine göre çıtalardan yapılmış bir kalıp arasına basılarak çamur

plaka hazırlanmıştır. Plaka çıtalar arasından çıkarılarak ahşap kiremit kalıbı üzerine serilmiştir. Söz konusu eylem kullanılan çamurun dağılmaya müsait yapısından dolayı bu aşama dikkat ve ustalık gerektirir. Çamurun özsüz yapıda olması nedeniyle biçimlendirilen çamurun pekişmesi amacıyla çamur, ahşap kalıp üzerindeyken ıslak el ile sıvazlanarak sıkılaştırılmıştır. Kalıptan ayrılmaya hazır olan kiremitler kalıptan alınarak raflarda kurutulmaya bırakılmıştır (C.Sancal:2018, Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018).

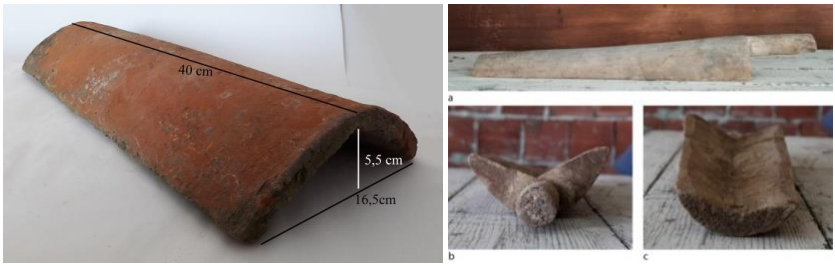

Tablo 12. (Soldaki fotoğraf) Borçka'da üretilen kiremit örneği,

(Sağdaki fotoğraf) a) Kiremit kalıbı, b) Sapının bulunduğu bölümden görünüş, c) Kalıbın iç bölümünün yapısı (Fotoğraf: Filiz ÖZTÜRK, 2018)

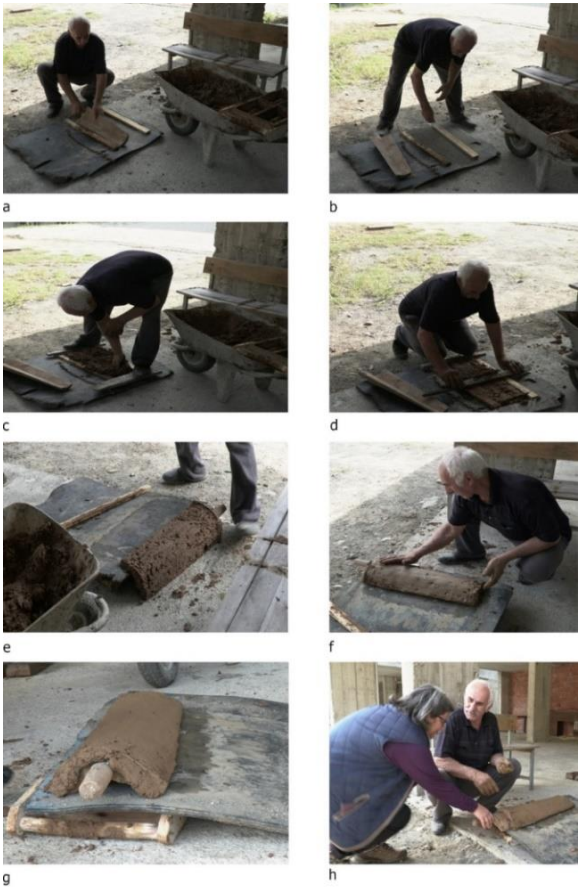

Tablo 13. Örnek kiremit üretimi eski çömlek ve tuğla ustası Yüksel Yılmaz tarafından yapılmıştır, a) Kiremit yapmak için gerekli çamur plakanın hazırlanması, b) Çamur plaka açılacak yere ince kum serpilmesi, c) Çamur plaka oluşturmak için çamurun çıtalar arasına bastırılması, d) Çamur plaka üzerindeki fazla çamurun alınması, e) Fazlalıkları kesilen çamur plakanın ahşap kalıp üzerine alınması, f) Kalıp üzerinde çamurun pekişmesi için elle düzeltilmesi, g) Biçimlendirilen kiremidin kalıptan çıkarılmadan önce dinlendirilmesi, h) Biçimlendirilen kiremidin altından kalıbın çekilmesi işlemi, (Fotoğraf: Filiz ÖZTÜRK, 2018)

Kurutma

Biçimlendirme işlemi biten tuğlalar güneşte 10-15 gün kadar kurumaya bırakılmıştır. Kurutma işlemi süresince tuğlaların her tarafının eşit kuruması için her yüzü sırayla güneşe çevrilmiştir. Kiremitler ise atölyelerdeki raflarda belli bir sertliğe gelene kadar bekletilip sonrasında ise güneşi doğrudan alacak şekilde dışarıda kurutulmuştur. (Şirin:2018, Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018).

Pişirim

Pişirim yapılan fırınlar yörede 2015 yılına kadar kullanılan çömlekçi fırınlarına benzemektedir. Kara fırın olarak isimlendirilen bu fırınların tuğla ve kiremit pişirimde kullanılan fırınlardan farkı tabanının düz olarak inşa edilmiş olmasıdır.

Kurutma işlemi tamamlandıktan sonra pişirim aşamasına geçilmiştir. Farklı form özelikleri nedeniyle tuğla ve kiremitlerin pişirimi ayrı yapılmıştır. Düz tabanlı fırında tuğla ve kiremitlerin dizilişi de farklıdır. Tuğlalar birbiri üzerine istiflenirken kiremitler dik olarak birbirine yaslanarak sıralanmıştır. Fırına yerleştirilen ürünlerin pişirim şekli ve süresi aynı yapılmıştır. Pişirimde çam, istiriç, pelit gibi ağaçlar kullanılmıştır. Bu ağaçlar Çoruh Vadisi'nde bulunan ormanlardan temin edilmiştir. Kesilen kütükler nehirde yüzdürülerek üretim alanına getirilmiştir. Fırının cehennemlik de denen ateşlik kısmına çalılar konularak ilk dumanlama işlemi ile pişirim başlatılmıştır. Ateş yavaş yavaş yakılır, üçüncü günün sonuna gelindiğinde yükseltilmeye başlanmıştır. Beşinci günün sonunda pişirim tamamlanmış ve fırın soğumaya bırakılmıştır. Soğuma, yedinci günün sonunda gerçekleşmiştir (Erdem:2018, Y.Yılmaz:2018, C.Sancal:2018)

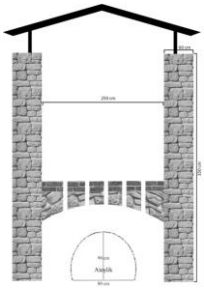

Tablo 14. Tuğla ve kiremit pişiriminde kullanılan fırın (Kara fırın)(Çizim: Esra Çora, 2018)

Tablo 15. a) İbrikli Köyü-Opuca mevkii (Esentepe mahallesi), Üretim alanındaki en büyük kiremit fırınını, b) Fırının iç duvarının çamur ile sıvandığı görülmektedir, c) Fırın duvarının kalınlığı 80 cm dir, d) Fırının ateşlik bölümü, e) Fırının taban kalınlığı 45 cm civarındadır.

Satış ve Sevkiyat

Üretilen tuğla ve kiremitlerin satışı Rize-Çayeli, Ardahan, Artvin, Şavşat, gibi yakın civarlara yapılmıştır. Mortorlu taşıtlar yaygınlaşmadan önce Çoruh Nehri taşımacılığından yararlanılmıştır.

Geleneksel Borçka Tuğla ve Kiremit Üretiminin Sona Erme Sebepleri

Bölgedeki tuğla üretiminin bitmesinin en önemli sebebi, İbrikli Köyü-Tonyalıoğulları Mahallesi ve Adagül Köyü-Katiphanlar mahallesindeki üretim atölyelerinin, 2000 yılında yapılan baraj suları altında kalmasıdır. Kiremit üretimi yapılan İbrikli Köyü-Opuca mevkiindeki ocaklar ve atölyelerde benzer şekilde kullanım dışı kalması ile sonlanmıştır. 1980'li yıllarda askeri alan olarak kullanılan Opuca mevkiinde ateş yakılmasına izin verilmediğinden kiremit ocakları kullanılamamış ve terk edilmiştir. Tuğla ve kiremit üretiminin, son bulmadan önce de endüstriyel ürünlerin yaygınlaşması nedeniyle zor bir döneme girdiği bilgisine ulaşılmıştır. (Erdem:2018,Y.Yılmaz:2018, C.Sancal:2018).

Sonuç

Yörede yapılan saha çalışmasında tuğla üretimi yapılan atölye ve ocakların baraj suları altında kalması, kiremit üretimi yapılan atölye ve ocakların ise askeri bölge içinde kalarak kullanılamaması sonucu bittiği öğrenilmiştir. Kiremit ustası Ekrem Yaşar'dan, kiremit ve tuğla ocaklarının kardeş ve çocuklardan oluşan belirli aileler tarafından işletildiği bilgisi alınmıştır. Çalışma sonucunda, İbrikli Köyü-Tonyalıoğulları Mahallesi ve Adagül Köyü-Katiphanlar Mahallesinde yaşayan 20 ailenin her birinin bir tuğla üretim atölye ve fırını olduğu, İbrikli Köyü'nde yaşayanlardan ise 10 ailenin kiremit atölye ve fırınına sahip olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Eski tuğla ustası Cevdet Sancal, tuğla ve kiremit üretimini devam ettirmek üzere atölyelerin ve ocakların başka yerlere taşınmadığı, üretimin tekrar yapılmadığı bilgisini vermiştir.

Yörede geçmişte yapılan ancak günümüzde sona eren geleneksel çömlek üretiminde çalışan ustaların da kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar tuğla ve kiremit üretimi yaptıkları bilgisi Yüksel Yılmaz tarafından verilmiştir. Aynı zamanda tuğla ve kiremit üretiminde kullanılan çamur, bir zamanlar yörede yapılan ancak yine günümüzde üretimi son bulmuş "pileki" (fırın tepsisi) ile aynı özelliklere sahiptir. Bunun yanı sıra tuğla ve kiremit pişiriminde kullanılan fırın özellikleri, çömlek pişiriminde kullanılan "kara fırın" ile benzer özellikler göstermektedir. Dairesel planlı, taş ve tuğla karışımı duvar örgüsü, ateşlik ölçüsü ve şekli aynıdır.

Ancak çömlek fırının tabanı eğimli, tuğla ve kiremit fırının tabanı düz olarak yapılmıştır.

Saha araştırmasında ulaşılan önemli bilgilerden birisi de tuğla ve kiremit üretiminde çalışmış ustaların isimlerine ulaşılmış olmasıdır. Bu ustaların günümüzde hayatta olanlarının yaş ortalamaları 85 civarındadır. Tuğla ve kiremit ocaklarında çalışmış ustalardan bazılarının isimleri aşağıda verilmiştir.

Tuğla üretiminde çalışan ustalar:

Mısırlıoğlu ailesi: Cevdet Sancal, Şemsettin Sancal, Alaattin Sancal, Selaattin Sancal, Hayrettin Sancal, Nurettin Sancal, Hüseyin Sancal, Asim Sancal, İzzet Sancal, Şeref Sancal

Mollahasanoğulları ailesi: Ahmet Yılmaz, Ali Yılmaz, İsmail Yılmaz

Terlioğulları ailesi: İsmail Terli

Kaptanlar Ailesi: Dursun Kaptan, Servet Kaptan, Sancak Kaptan

Tonyalıoğulları ailesi: Ekrem Tonyalı, Mehmet Tonyalı, Mehmet Tonyalı

Koyuncu ailesi: Servet Koyuncu, Nusret Koyuncu

Tuğla üretiminde çalışan ustalar: Ekrem Yaşar, Edip Yaşar, Şükrü Özçelik, Rahmi Özçelik, İsmet Kara, Sedat Kara, Kazım Kara, Mevlüt Kara, Kamil Kara, Hüseyin Kara, Mehmet Kara, Necat Kara, Medet Kara, Mevlüt Genç, Selver Turan

KAYNAKLAR

ER, A. C. (2013). *Geleneksel Harman Tuğlası ve Üretimi.* Mesleki Bilimler Dergisi

ŞİMŞEK, O. (2013). *Yapı Malzemesi II.* Seçkin Yayıncılık.

BAKIRER,Ö. (1981). Selçuklu Öncesi ve Selçuklu Dönemi Anadolu Mimarisinde Tuğla Kullanımı, ODTÜ Yayınları, Ankara

TAYLA, H. (2007). *Geleneksel Türk Mimarisinde Yapı Sistem ve Elemanları I-II.* İstanbul: Mas Yayıncılık.

Elektronik Kaynaklar

www.e-sehir.com. (2018, 12 10). http://www.e-sehir.com/turkiye-haritasi/artvin-borcka-ibrikli-koyu-haritasi.html adresinden alınmıştır

Kaynak Kişiler

Ali YILMAZ , Artvin-Borçka, 19-20 Ekim 2018

Alaattin SANCAL , Artvin-Borçka, 19-20 Ekim 2018

Cevdet SANCAL , Artvin-Borçka, 19-20 Ekim 2018

Ekrem YAŞAR, Artvin-Borçka, 19-20 Ekim 2018

Muhammet ERDEM, Artvin-Borçka, 19-20 Ekim 2018

Ramazan ŞİRİN, Artvin-Borçka, 19-20 Ekim 2018

Yüksel YILMAZ , Artvin-Borçka, 19-20 Ekim 2018